

Процеси глобалізації зумовили нові умови господарювання й появу нових учасників світового ринку космічних технологій. Скорочення військових витрат і державних замовлень створило основу для залучення приватного капіталу в галузь і для розвитку нових форм державнопартнерських відносин. Ускладнення коопераційних зв'язків дало поштовх процесам консолідації, укрупнення космічних підприємств, організацій навколо урядових профільних організацій.

Значущість супутникового зв'язку для задоволення сучасних потреб держави зумовила розширення кола країн, які здійснюють космічну діяльність. Серед країн, що провадять політику самостійного дослідження космічного простору, виділяють групу країн, так званий Великий космічний клуб, які за допомогою власних ракет-носіїв зі своєї території запускають на навколосеземну орбіту супутники власного виробництва: Російська Федерація, Сполучені Штати Америки, Франція, Японія, Китай, Великобританія, Індія, Ізраїль, Іран та Європейське космічне агентство. Перелічені країни, структури щорічно виборюють місця у світовому рейтингу космічних держав за показником кількості пусків ракет-носіїв, виведених космічних апаратів і кількості аварійних ситуацій.

Незважаючи на зміни лідера, протягом 2000–2010 рр. до першої четвірки входили Російська Федерація (кількість пусків у 2010 р. – 31), Сполучені Штати Америки (15), Китайська Народна Республіка (15) та Європейське космічне агентство (6).

Лідерами світового ринку космічних технологій є Російська Федерація та Сполучені Штати Америки, які мають конкурентні переваги щодо засобів виведення, пілотованих польотів, космічної інфраструктури та реалізації програм освоєння космосу у військових цілях. Упевнені конкурентні позиції цих країн ґрунтуються на перевагах піонерів дослідження і використання космічного простору.

Досвід і практика космічної діяльності у військових цілях, вивільнення коштів унаслідок припинення перегонів озброєнь допомогли швидко адаптувати наявний заділ до вимог цивільних космічних програм. США, з найбільшим у світі бюджетом космічної урядової організації, створили сприятливий внутрішній клімат для активного розвитку приватних космічних організацій, деякі з яких самостійно запускають власні ракети-носії з космічними апаратами. Конкурентні позиції Європейського Союзу на світовому ринку космічних технологій ґрунтуються на об'єднанні та компонуванні потенціалів високорозвинутих країн-членів. Принципово відмінними рисами ЄКА є порівняно незначна частка військових проектів у пакеті замовлень, відсутність космодромів на території об'єднання, обмежена

кількість сімей ракет-носіїв. Враховуючи ще й нерівномірність розвитку космічних галузей усередині ЄКА, обґрунтованою є кооперація капіталів Франції, Німеччини, Італії і Великобританії у формі потужних міжнародних корпорацій, що спеціалізуються на створенні сучасних супутникових технологій. Упевнено нарощує обсяги й масштаби космічної діяльності Китай, який сьогодні вже має статус основного конкурента від Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Директивно-планова система керування галуззю, визнання ракетно-космічної промисловості складовою частиною оборонного комплексу держави, дієвий механізм державних замовлень, фінансування й закупівель зумовлюють агресивну стратегію космічної діяльності КНР.

Консолідація космічних підприємств та організацій під єдиним керуванням може активізуватися внаслідок виникнення нових або збільшення наявних регіональних об'єднань.

Фінансова неспроможність національних капіталів у забезпеченні самостійної реалізації масштабних космічних проєктів підсилюється впливом наслідків глобальної фінансової кризи, що врешті-решт призводить до згорання багатьох цікавих та рентабельних програм. Використання механізму перехресного інвестування, коли уряди країн-лідерів матимуть частку в капіталі державних профільних організацій один одного та космічних відомствах інших країн, може стати надійним джерелом фінансування космічної діяльності. Загострення глобальної конкуренції між кількома учасниками, які контролюватимуть ринок космічних технологій, може призвести до повернення до політики нарощення озброєнь *(Нямецук Г. Особливості конкурентних позицій країн на світовому ринку космічних технологій // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 698. – С. 91–92).*